

Hungarológiai Értesítő

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1994. XIII. évfolyam 3–4. szám

Felelős szerkesztő: Jankovics József

Hungarológiai Értesítő
A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1994. XIII. évfolyam 3–4. szám

Szerkesztőbizottság
Ilia Mihály
Kósa László
Szépe György

Felelős szerkesztő: Jankovics József

A szerkesztésben részt vesznek:
Kozocsa Sándor, Nyerges Judit

Szerkesztőség:
Budapest, I., Országház u. 30. I/41. H-1014
Telefon/Fax: 155-9930, 175-9011/126-os mellék
Postacím: Budapest, Pf. 34. H-1250
e-mail: nmft@mail.c3.hu
<http://www.bibl.u-szeged.hu/filo>
vagy
<http://www.soros.hu>

Az ismertetésre szánt kiadványokat szerkesztőségünk címén
Jankovics József nevére kérjük megküldeni.

A megjelenést támogatta:
Illyés Közalapítvány,
Anyanyelvi Konferencia

TARTALOM

Könyvismertetések

Magyar irodalomtörténet	7
Magyar nyelvészet, 1989	137
Magyar néprajz, 1989	161

A hungarológia hírei

Nekrológ

George Frederick Cushing (1923–1996)	199
--	-----

Tudományos ülések, konferenciák

„Minek nevezzelek?” Az irodalmi onomasztika kérdései	202
Konrád György	204

Névmutató	207
-----------------	-----

küzdő éves szakbibliográfiájának és az intézeti munkának az összehangolása nem sokáig halasztható feladat. Jó lenne, ha legalább a XX. századi általános kötet megjelenésekor már az elmúlt huszonöt év termése is regisztrálva lenne és nem kellene ismételt kiegészítő köteteket, pótlásokat kézbe venni.

Németh S. Katalin

Magyar könyvtárosok II. tudományos találkozója.

Budapest, 1985. augusztus 26–27. A konferencia előadásai. Szerkesztette Geró Zsoltné, Kovács Ilona. Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, 1989. 92, 213 l.

A magyarországiakon kívül 39 külföldi könyvtáros tisztelte meg jelenlétével a Magyar Könyvtárosok Világtalálkozóját. A világ jelentős könyvgyűjteményeinek munkatársai ők, olyanoké, mint a Kongresszusi Könyvtár, a British Museum Könyvtára, a Bibliothèque Nationale, a Bayerische Staatsbibliothek vagy éppen a zürichi Egyetemi Könyvtár.

A megkésétt könyvismertetésnek is vannak előnyei. Alkalom olyan értékelések érvényesítésére, amelyek a kijelölt tervek, elképzelt közös munkák megvalósulása vagy elmaradása révén adódnak.

A nemzeti könyvtár aktív hungarológiai koordináló tevékenységet vállalva adott helyet a konferenciának, s a főigazgató, Havasi Zoltán a megnyitó, plenáris előadáson külön ismertette a könyvtár hungarológiai programját is.

A konferencia munkája három szekcióban zajlott. A külföldi hungarika-gyűjtemények számbavétele, a hungarikumok gyűjtése és feltárása szekció filológus szemmel talán a legérdekesebb, hiszen több előadás ténylegesen a levél- és kéziratári források feltárása oldaláról adott ismertetést egy-egy nagyobb külföldi gyűjtemény anyagáról (Rajnai Margit, Kozák Réka, Gosztonyi Péter, Szmuk Szilvia, Miska János), vagy valamely magyarországi bibliotéka speciális, nemzetközi érdeklődésre számot tartó gyűjteményéről (Ujszászy Kálmán, Péter László). Nagyon fontos módszertani problémákat is felvetettek az előadók, hiszen valóban kérdés az, hogy a hungarológiai kutatásnak mennyit ad az olyan információs anyag, amely egy könyvtárban számba veszi a magyarországi nyomtatott modern könyvek számát, jellemzést ad e gyűjtemény tematikus összetételéről. Van-e haszna az ilyen jelentésnek a könyvtáros számára nyújtott deskriptív értéken túl is? A kétfajta megközelítés – a könyvtárosé és filológus kutatóé – összehasonlítására maga a kötet is jó alkalmat kínál, ha elolvassuk Luif Miklós és Steinmann Judith közleményeit a zürichi Zentralbibliothek magyar vonatkozású könyveiről, illetve kézíratairól. Az elsőt átlapozva bólintunk: a könyvtár nagyságához viszonyítottan ennyi és ennyi a magyar könyv, ezek ilyen és ilyen témakörből, illetve kiadói körből kerültek ki. Steinmann Judith ehhez képest valódi újdonságokkal

szolgál, maga az előadás is tudományos kutatás eredményeként készülhetett el, valóban. a magyarországi művelődéstörténet, irodalomtörténet-írás, illetve a magyar történelem kutatói számára hasznos segédeszközt teremtett meg.

Amikor a magyar nemzeti könyvtár a maga hungarológiai koncepcióját kialakította, egy összetett, sokirányú kutatómunkát vállalt. A találkozó és az ismertetés írása között eltelt tíz év történéseit átgondolva, az akkori program megvalósulására is visszakérdezhetünk, s bizony az Országos Széchényi Könyvtár vezetése komolyan elgondolkodhat az összehasonlítás – program és megvalósulás – eredményén.

A könyvtárak fejlesztésének hazai és külföldi irányai szekció előadásainak mondanója tíz év után nem mindig aktuális. Örvedetes dolog ez, hiszen azt jelenti, hogy az 1985-ben a jövőre koncentrált mondanó a könyvtári állományok feldolgozásáról, az információtömeg kezeléséről ma már nagyobb részt megvalósult, illetve sok tekintetben túlszárnyalta az akkor még bátor elképzeléseket is (Oroszlán Judit, Szőnyi Katalin, Keszyűs Tibor, Kovács Gábor, Kozák Réka). A magyarországi könyvtárak relatív elmaradása a könyvtári informatika területén csökkent, s vannak olyan gyűjtemények az országban, amelyek a nyugat-európai gépesítési fokon állnak, vagy éppen meghaladják azt. Nem jelenti ez azt, hogy az állományvédelmi gondok ne lennének ma súlyosabbak, mint akkor (Holschler Gábor), vagy az audiovizuális dokumentumokra vonatkozó magyarországi program (Skaliczki Judit) megvalósult volna.

Az anyanyelvi kultúra ápolása, a külföldi magyarság olvasási igényei és könyvtári ellátottsága elnevezésű szekció előadásainak elméleti háttere bizonyosan nem magyarság-tipikus kérdés.

A Magyarországon és a világban élő, magyarul tudó, olvasó emberek olvasási szokásaira, illetve a könyvekhez való hozzáférési esélyeire olyan általános, a nemzetet, országon túlmutató erők hatnak, amelyek nem számolnak nemzeti szempontokkal. A magyar könyvgyűjtemények kialakítása egyrészt a magyarországi könyvkinálatnak, a kínálás módjának, illetve a befogadó közeg ilyen irányú felkészültségének és felkészítésének függvénye (Buttler Erwin, Kovács Ilona, Galambos Ferenc, Bíró Ruth, Czákó Piroska, Gereben Ferenc, Vajda Kornél tanulmányai, illetve ide sorolható az első szekcióban elhangzott Kabdebó Tamás-előadás is).

Ez utóbbi gondolat jegyében választották ki a szervezők a plenáris előadásokat is, így Ferenczy Endréné az Országos Széchényi Könyvtár hungarikum-gyűjtési programjáról, Szabó Zoltán a külföldi magyarság könyvigényeiről és ilyen irányú ellátottságáról beszélt. Kovács László az USA-ban található magyar gyűjtemények felméréséről, Basa-Molnár Enikő pedig az USA központi katalógusáról tartott előadást.

Monok István